

УДК 821.161.2.091:37.022(477.82)

DOI <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2021.3.1.30>

І. В. КУЗЬМІНА

викладач циклової комісії словесних дисциплін,

Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради,

м. Луцьк, Україна

Електронна пошта: ikuzjmina@lpc.ukr.education

<https://orcid.org/0000-0002-7126-1967>

УПРОВАДЖЕННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ ФОРМ РОБОТИ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ЖИТТЄПИСУ ПИСЬМЕННИКА

Розвиток творчого потенціалу людини трактується сьогодні як основне завдання закладу освіти. З огляду на це у статті на матеріалах власного досвіду розглядається проблема доцільності використання нетрадиційних форм роботи на заняттях української літератури під час вивчення життєпису письменника, таких, що розвивають критичне мислення, сприяють активності, самостійності, творчому підходу до процесу навчання. Авторка акцентує увагу на таких формах роботи: проєктування, ігрові й гіпертекстові технології, ІКТ, творчі завдання та прийоми, які сприяють формуванню самовдосконалення та творчої самореалізації педагогічної діяльності.

Сформульовані положення щодо необхідності впровадження системи інтерактивних технологій у процесі вивчення української літератури у вищій школі. Основне завдання статті полягає у переосмисленні змісту освіти на користь зростання міжпредметної інтеграції, переходу до цілісних поєднань підходів, принципів, методик. Все це сприяє вихованню самодостатньої особистості. Орієнтація на такі особливості сучасного освітнього процесу зумовлює вибір викладачем інтерактивних технологій навчання, в основі яких – підготовка молодшої людини до громадянської активності в сучасному суспільстві, активізація навчальних можливостей студента. Прийоми інтерактивного навчання роблять освітній процес ефективним, адже змушують студентів мислити, самостійно шукати шляхи розв'язання навчальних завдань.

Доведено, що використання на уроках української літератури нетрадиційних форм роботи може відбуватися різними способами, відповідно до потреб конкретного навчального заняття, рівня володіння різними програмами та наявності сертифікованих програм у системі вищої освіти.

Ключові слова: нетрадиційні форми роботи, українська література, життєпис письменника, форми, методи і технології навчання, здобувачі освіти, навчальне заняття, взаємодія.

Постановка проблеми. Сучасне інформаційне суспільство висуває нові вимоги до освіти, однією із яких є підготовка людей, спроможних приймати критичні рішення, знаходити спосіб спілкування в новому оточенні. Активність, самостійність, творчість, здатність адаптуватися до стрімких змін – ці риси особистості стають найважливішими, а їх формування потребує реалізації нових підходів до процесу навчання.

У зв'язку з цим особливого значення набуває проблема використання інноваційних, нестандартних, а також таких, що розвивають критичне мислення, методів навчання. Так, у Концепції Нової української школи визначено важливість використання методів навчання: «У процесі навчання будуть використовуватися методи, які вчать робити самостійний вибір, пов'язувати вивчене з практичним життям, враховують індивідуальність учня» [Концепція]. Щоб навчати по-новому, словесник повинен

отримати свободу дій – обирати навчальні матеріали, імпровізувати та експериментувати. Цю свободу дає новий закон «Про освіту» [Закон України 2018].

Практика закладу загальної середньої освіти свідчить про одноманітність методики проведення занять вивчення біографії письменника: переважає описовий спосіб викладу біографічного матеріалу, за якого вчитель лише перераховує дати, факти, події, назви творів, імена друзів і сучасників, не розкриваючи їхньої ролі й значення у формуванні світогляду і художнього світу письменника. Як результат – здобувачі освіти мають поверхневі уявлення про його життя і творчість.

Аналіз попередніх досліджень. Уже з 90-х років ХХ ст. динамічно розвиваються і проводяться ґрунтовні дослідження теоретичних аспектів педагогічних технологій інтерактивного навчання та шляхів їх практичного впровадження. Зокрема, сучасні інтерактивні техно-

логії навчання як складник освітнього процесу досліджували О. Єльнікова, Г. Коберник, О. Коберник, О. Комар, Т. Кравченко, М. Крайня, Г. Кривчикова, Л. Пироженко, О. Пометун.

Розробку та впровадження інтерактивних методів навчання можемо віднайти у працях В. Сухомлинського, Ш. Амонашвілі, В. Шаталова, С. Лисенкова, Є. Ільїна, А. Хуторського. Це стало підґрунтям для виникнення теорії і практики інтерактивного навчання.

Вивчення життєвого і творчого шляху письменника є важливою ланкою в системі викладання літератури, адже саме життя і діяльність митця є найкращим коментарем до його творів, допомагає зрозуміти мотиви та причини написання того чи іншого тексту, глибше проникнути в суть написаного. В теорії викладання літератури питанню вивчення біографії письменника присвячено значну увагу. Вивчення біографії митця на заняттях літератури було предметом дослідження вчених О. Кафлик [Кафлик; Куц] (вивчення біографії митця в єдності з його творчістю, головна мета вивчення біографії – висвітлення творчої еволюції митця та еволюції його світогляду), Н. Волошиної [Волошина 2003] (екзистенційне викладання життєпису); методистів-практиків О. Демчука [Демчук 2002] (різноманітні типи уроків вивчення біографії), Л. Овдійчук [Овдійчук], В. Андрусенко [Андрусенко 2003], С. Жили [Жила 2002], яким належать розробки з вивчення життєвого та творчого шляху українських письменників і методичні узагальнення. Сьогодні проблема полягає в тому, що, як показують дослідження, вивчення біографії письменника викликає певні труднощі, оскільки викладач не завжди вміє вдало подати матеріал, що призводить до зниження інтересу студентів до предмета. Окрім того, сучасні заклади освіти стоять перед проблемою морального виховання особистості, а вивчення життєвого і творчого шляху відомого митця має у собі значний виховний потенціал, особливо для старшокласників. Як результат, взаємини вивчення біографії та власне літературного твору й досі залишаються не до кінця дослідженими.

Мета статті – охарактеризувати інноваційні форми та методи організації навчання на заняттях української літератури під час вивчення життєпису письменника.

Виклад основного матеріалу. Розроблення нових підходів до викладання біографій художників слова може сприяти поверненню втраченого інтересу до особистості письменника у зв'язку з його творчістю, до пов'язування студентами історичних реалій життя автора і проблематик, які він переносить у свої твори. Головним завданням педагога є не тільки чітко усвідомлення мети кожного окремого заняття, а й розуміння важливості проведеного заняття як органічної ланки загального ланцюжка певної теми, розділу, курсу, циклу, всього освітнього процесу.

Використання нестандартних форм дозволяє урізноманітнювати навчальну діяльність, дає змогу відійти від чітких рамок стандартного заняття з його незмінною структурою, сприяє підвищенню активності учасників освітнього процесу, а отже – й ефективності заняття [Пометун]. Стимулюючи творчу діяльність викладача та його вихованців, такі заняття створюють сприятливі умови для співпраці, що є надзвичайно важливо в роботі закладу освіти.

У педагогічній діяльності можна по-новому підходити до вивчення біографії письменника. Тут на допомогу приходять різні новітні технології навчання.

На лекціях з української літератури студенти не тільки збагачують свої знання, а й розвивають почуття прекрасного, тому важливо знаходити такі оптимальні методи навчання і завдання, які б сприяли формуванню інтелектуально розвиненої національно мовної особистості, свідомого громадянина / громадянки України [Овдійчук].

Модульна технологія. За основу береться навчальний модуль, який включає в себе блок інформації, цільову програму дій (етапи) і поради педагога щодо успішної її реалізації: діагностика, мотивація студентів, самостійна робота, робота в малій групі (4–6 осіб), робота в аудиторії, рефлексія. Кожен етап починається із цільової установки і вказівки системи дій; закінчується кожен етап заняття контролем, що дозволяє встановити успішність навчання. Модульна технологія дає можливість студентам самим наблизитися до письменника, говорити і сперечатися з ним. Учасники самостійно готували короткі доповіді та повідомлення («Родина Лесі Українки», «Дитинство Тараса»,

«Світ Михайла Стельмаха», «Ігор Калинець – талановитий український поет»).

Ігрові технології. Гра поряд із працею й навчанням – один із основних видів діяльності людини. Гра – це вільний упорядкований простір, вона не виснажує людину, а розвиває її, робить сильнішою й досконалішою. Заняття-гра стимулює інтерес студентів до певної теми й активізує їхню навчальну діяльність через прагнення позмагатися, перевірити власні сили. Серйозно і відповідально студенти ставляться до таких ігор, як інтелектуальні вікторини, «Розумники й розумниці», «Що? Де? Коли?», «Брейн-ринг», які проводилися на основі матеріалів біографій відомих письменників (поетів). Для розвитку творчих здібностей здобувачів освіти частіше використовуємо ділові ігри та їх різні модифікації: імітаційні, операційні, рольові, діловий театр, психо- і соціодрама.

Технологія проєктного навчання. В основі цієї технології лежать ідеї Джона Дьюї, Лева Виготського, Сергія Рубінштейна. Саме життя стає джерелом знань, і такий спосіб навчання готує до життя [Козаченко 2020 : 72]. Види проєктів різноманітні: інформаційний і дослідницький проєкт («Нестайкові пригоди», «Казки-притчі Емми Андіївської»); оглядовий проєкт.

Дуже важливо, щоб студент не просто прослухав розповідь про життєпис поета, прозаїка, драматурга, а ще й сам узяв активну участь у процесі пізнання певної особистості. Тоді його знання стануть переконаннями («Літературна карта України»); прикладний (практико-орієнтований) проєкт (укласти рукописну збірку висловів про письменника «Наш Франко»); проєкт-інсценування (організаційний проєкт) (рольова гра «Зустріч із Миколою Вінграновським», «Вечорниці з українськими письменниками»).

Технологія заняття-майстерні. Як перетворити виклад біографії на лекцію-роздум? Як змусити учасників вирішувати ті завдання, які ставило перед письменником життя? Очевидно, окрім питань, які викладач пропонує для опрацювання, необхідно дати можливість студентам самим говорити і сперечатися з ним. Сьогодні дуже популярні заняття-майстерні, присвячені самостійному відкриттю здобувачами освіти внутрішнього світу, світогляду, «людяності», близькості до нас особистості письменника [Кафлик; Куц]. Такі заняття дуже цінуються за правду

життя, здобуту ними самими. Адже важливо не просто відкрити автора, а зустрітися з ним.

Комп'ютерні технології навчання. Мета застосування ІКТ – підготовка особистості «інформаційного суспільства»; формування умінь працювати з інформацією, розвивати інноваційні технології на заняттях української літератури, вдосконалювати комунікативні здібності учасників освітнього процесу [Пометун].

Використовуючи комп'ютер, студент отримує більшу самостійність у прийнятті рішень, оцінках, творчому підході. Так, користування ресурсами інтернету (біографія, фотоальбоми, спогади) допомагає під час створення презентації, буктрейлерів, слайд-творів, літературних портретів, організації заочної літературно-краєзнавчої екскурсії, створення віртуального музею письменника; слугує завданню знаходити потрібну інформацію в тексті, порівнювати різні точки зору на цю інформацію тощо.

Гіпертекстова технологія. На заняттях з вивчення біографії митця гіпертекстові технології використовуються для організації навчального простору, тобто в навчальній презентації створюються гіперпосилання на зовнішні ресурси, наприклад, на навчальний відеофільм про письменника на сайті youtube.com. Цей сайт добре знайомий учасникам освітнього процесу, тому звернення викладача до нього зацікавить студентів; окрім того, вони побачать величезну кількість інших відеофайлів про письменника, що сприятиме розширенню їх кругозору. Гіперпосилання також можна давати на літературні енциклопедії для актуалізації знань; на файл із кросвордом за біографією письменника; на географічну карту країни, де автор народився і жив; на сайти, присвячені особистості окремого письменника; на сайти музеїв поетів тощо [Козаченко 2020 : 74].

Коротка біографічна довідка – це перше і побіжне знайомство з письменником для загальної орієнтації читача. Таку форму часто використовують в оглядових темах.

Епізод або епізоди біографії – це теж довідка, але вона подається цілеспрямовано, торкаючись подій чи обставин, які розкривають особистість автора і готують сприйняття конкретного тексту.

Сторінки біографії – знайомство з найбільш яскравими, морально значущими для

сучасних студентів періодами життя автора, що сприяє розвитку інтересу підлітків до еволюції особистості письменника.

Коротка розповідь про письменника – основні відомості з життя, насамперед період дитинства, навчання, спогади близьких, рідних і друзів, цікаві історії, не завжди широко відомі подробиці, життєві умови, що породили ті чи інші почуття, настрої письменника; самоосвіта в житті досліджуваного автора, початок літературної діяльності. Основні критерії розповіді педагога: змістовність, логічність, конкретність, доступність.

Словесник повинен привернути увагу учасників освітнього процесу до особистості письменника, пробудити в них думки, почуття, бажання поділитися отриманими про нього знаннями. Складовими прийомами розповіді лектора можуть бути цитування мемуарної літератури, висловлювання сучасників, друзів письменника, використання портрета письменника, карти його подорожі, різних типів таблиць (хронологічної, синхроністичної, синтетичної), вибіркоче читання фрагментів із творів письменника тощо. Розповідь викладача повинна становити 2–10 хвилин, більше у тому разі, якщо письменник земляк або ювіляр [Овдійчук].

Життя, творчість, особистість – цілісна розповідь про особисту та творчу долю письменника, його становлення, розвиток, своєрідність. Дається оцінка людям і подіям, що вплинули на становлення особистості автора; встановлюється взаємозв'язок письменника з його місцем в історії країни, її культури, громадського життя. У результаті використання такої форми у студентів формується цілісне враження про митця, етапи його особистісного та творчого зростання.

Заняття з біографії письменника найчастіше будуються як **лекція** словесника. Цей монологічний жанр має свої особливості. На основі почутої лекції студенти складають опорну схему-конспект, портфоліо письменника, план-характеристику або «особисту карту» автора із зазначенням національності, соціального стану, роду занять, місця проживання, кола спілкувань, життєвого кредо тощо.

Одним із жанрів проведення заняття вивчення біографії письменника є **бесіда**. Дієвість бесіди залежить від наявності фонду

знань, вражень у студентів про письменника. У процесі бесіди викладач системою запитань підводить студентів до систематизації знань, закріплює навички цілеспрямованого використання знань, набутих ними з різних джерел (книг, газет, журналів, навчальних хрестоматій, перегляду кінофільмів, читання літератури тощо) [Кафлик; Куц]. Невіддільною частиною бесіди можуть бути вибіркоче читання, записи в зошиті, цитування та інше.

Заочна екскурсія. Цей жанр заняття за біографією письменника надзвичайно цікавий тим, що, сидячи в аудиторії, студенти можуть здійснити уявну подорож до Грузії разом із Лесею Українкою, провести день із автором пригод Всеволодом Нестайком, помандрувати мальовничими Карпатами разом із Михайлом Коцюбинським тощо. Підготовка заочної екскурсії – справа складна, копітка і тривала, що вимагає ознайомлення з мемуарами та іншими документами епохи, з листами, щоденниками й творами письменника.

Із цією метою корисно простежити життя майстра слова протягом одного дня, або провести з письменником три-чотири вечори в різному оточенні, у різних ситуаціях (у дорозі; на званому вечорі; у колі друзів; за письмовим столом, наодинці з рукописами і книжками).

Заняття – перегляд навчального відеофільму про письменника. Відеоматеріалів про письменників створено чимало, й інколи через брак часу викладач замінює перегляд такого фільму етапом вивчення життєпису автора. Але фільм глибше освоюється студентами, якщо йому передують розповідь викладача, читання підручника, книг біографічного жанру. Перед переглядом відеофільму про письменника здобувачам освіти можна запропонувати запитання (їх можна продиктувати, записати на дошці, вивести на екран); це спонукає студентів не просто уважно дивитися і слухати, а й змушує думати. Якщо після перегляду фільму розгорнеться його обговорення, студенти не тільки активно поставляться до побаченого, а й надовго запам'ятають його [Козаченко 2020 : 75].

Творчі завдання та прийоми вивчення біографії письменника. Для підсилення людинознавчого акценту предмета українська література можна використовувати найрізноманітніші

види завдань саме для уроків вивчення біографії. Залучення студентів до мети і завдань вивчення біографії письменника зробить їх свідомими співучасниками викладача в пошуках істини **«Обличчя майстра»**. Розглядаючи портрет письменника, біографія і творчість якого будуть вивчатися, студенти пробують назвати його особистісні риси, окреслити коло тем і проблем, які мали б цікавити автора.

«Біографічний етюд». Етюд – робота, виконана з натури. Це письмова робота невеликого обсягу, яка передає відчуття і враження від побаченого. Підбираються такі слова, які найбільш достовірно передають емоції.

Усе частіше з'являються нестандартні жанри – форми вивчення біографії письменника: лекція – творчий портрет письменника, лекція психологічний портрет, лекція-інтерв'ю з письменником, заняття – віртуальний музей письменника, заняття – щоденник душі поета, заняття портретна галерея, заняття-концерт, заняття-панорама, заняття-дослідження, заняття-семінар, заняття-інсталяція тощо

«Карта подорожей письменника» є одним із видів біографічної наочності. Цей прийом доцільний під час вивчення творчості Тараса Шевченка, Лесі Українки тощо. У процесі роботи студенти по карті подорожі письменника розповідають, що дала вона письменнику, які твори написано на матеріалі подорожей [Волошина 2003 : 9].

«Досьє» на поета. Структура роботи: 1. Біографічна довідка; 2. Світогляд, життєве кредо; 3. Ліричний герой про себе; 4. Улюблені теми, мотиви; 5. Найвідоміші вірші; 6. Найбільш улюблений вами вірш поета; 7. Яскраві стежки і поетичні прийоми.

Читання із зупинками. Студенти читають якусь смислову частину тексту й усно висувують свої припущення про подальший розвиток думки. Потім порівнюють із оригіналом.

Рольові ігри, прес-конференції із «присутніми письменниками», що розповідатимуть про своє життя.

«Діалог із письменником». Виконання творчих робіт, спрямованих на оцінку моральних уявлень письменника, відображених у його листах, щоденниках, публіцистиці.

«Гороскоп письменника». Беремо гороскоп за датою народження письменника: які риси

притаманні знаку – і порівнюються з життям письменника, спогадами про нього.

Висловлення власного ставлення за висловом про письменника. Чи згодні ви з оцінкою Івана Франка: «Марко Вовчок – ”ясна зоря нашого українського письменства“»?

«Розпродаж портретів». Учасники об'єднуються у групи. Словесник демонструє портрети письменників. Кожна група по черзі на вибір називає прізвище письменника і отримує його портрет.

«Інтерв'ю з...» («Уявна зустріч»). Інтерв'ю на занятті літератури виступає не як жанр журналістики, а як літературне явище, яке розкриває погляди того чи того автора на окремі події життя, мистецтва, на себе і свою творчість.

«Візерунок знахідок» (цікавинки з життя письменника). Наприклад: *«Василькові [Симоненкові] було 7–8 років, коли він почав віршувати. Гітла війна. І малому хлопцеві, як і багатьом його ровесникам, дуже хотілося, щоб вона швидше закінчилася, щоб до домівок повернулися їхні батьки й діди. Ой, як бажалося Василькові стати льотчиком. Тільки почує тріскотіння мотора літака, швидко вискакує з хати і біжить дивитися, як летить його мрія у синьому шовку неба. 1943 року народився в дитячій голові вірш, названий матір'ю “Я маленький льотчик”»*.

Робота в групах. Групи створюються для виконання конкретних завдань або проєктів (дослідницьких, інформаційних, ігрових, творчих, прикладних). Кількість викладач призначає сам, але зазвичай 3–5 груп по 4–6 осіб достатньо. Кожній групі дається завдання підготувати різні частини біографії письменника (наприклад, Олег Ольжич, Олена Теліга).

Дуже важливо, щоб учасник не просто прослухав розповідь про життєпис поета, прозаїка, драматурга, а ще й сам узяв активну участь у процесі пізнання певної особистості. Тоді його знання стануть переконаннями.

Під час вивчення біографії митця варто ретельно обмірковувати також види домашніх завдань, пропонувати студентам різноманітні випереджувальні завдання репродуктивного та дослідницького характеру: складання хронологічних таблиць за підручником, підготовка до вікторини, словникова робота, підбір епіграфа до уроку, зіставлення фактів біогра-

фії, виділення найбільш яскравого епізоду або найбільш цікавої характеристики, підготовка емоційно-психологічного портрета поета, підбір фактів, що особливо яскраво розкривають індивідуальність митця, його життєві й письменницькі принципи; складання цитатника до вивчення творчості письменника (про автора та його твори) тощо [Овдійчук].

Висновки. Таким чином, урізноманітнення технологій і форм вивчення життєпису письменника є важливим моментом викладання української літератури, оскільки має цілий ряд покладених на нього завдань: від знайомства

з письменником – до морального виховання. Вивчаючи біографію митця, залучаємо здобувачів освіти до цікавої пошукової роботи; допомагаємо студентам цілісно уявити життєпис подій, зацікавити обставинами особистісного життя, сформуванню власну думку щодо духовного світу та уподобань письменника; поглибити та систематизувати біографічний матеріал. Заняття української літератури вимагають від студентів напруженої інтелектуальної роботи. Тому дуже важливо використовувати такі методичні засоби й прийоми, які сприяють виконанню основних завдань навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрусенко В. Кодекс честі як імператив життя : на прикладі життя і творчості Ліни Костенко. *Дивослово*. 2003. № 3. С. 12-13.
2. Волошина Н. Й. Вивчення біографії письменника в єдності з його творчістю. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2003. № 8. С. 9-10.
3. Демчук О. В. Життєпис письменника : конспекти нестандартних уроків. Київ : Педагогічна преса, 2002. 192 с.
4. Жила С. Творчість Довженка – це насамперед він сам... (До проблеми вивчення біографії Довженка у взаємозв'язку з суміжними мистецтвами). *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2002. № 1. С. 12–14.
5. Кафлик О., Куц А. Методика вивчення життєпису письменника. URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/1406> (дата звернення: 29.06.2021).
6. Козаченко О. Вивчення життєпису письменника. *Українська мова та література*. 2020. № 6. С. 70–77.
7. Концепція Нової Української школи. URL : <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita-2/nova-ukrajinska-shkola> (дата звернення: 11.06.2021).
8. Овдійчук Л. Вивчення життєпису письменника на уроках літератури (естетичний аспект). URL : <http://bitly.su/408dt2Po> (дата звернення: 29.05.2021).
9. Пометун О. І. Енциклопедія інтерактивного навчання. URL: https://nvk-licey.at.ua/_ld/0/2_BTn.pdf. (дата звернення: 17.06.2021).
10. Про освіту: Закон України від 18.12.2018 № 2657-VIII. URL: <http://osvita.ua/legislation/law/2231/> (дата звернення: 21.06.2021).

REFERENCES

1. Andrusenko, V. (2003). Kodeks chesti yak imperatyv zhyttia : na prykladi zhyttia i tvorchosti Liny Kostenko [Code of honor as an imperative of life: life and work of Lina Kostenko]. *Dyvoslovo – Wonder word*. 3. 12-13. [in Ukrainian].
2. Voloshyna, N. Y. (2003). Vyvchennia biohrafii pysmennyka v yednosti z yoho tvorchistiu [Study of the biography of the writer in unity with his work]. *Ukrainska literatura v zahalnoosvitnii shkoli – Ukrainian literature in school*. 8. 9–10. [in Ukrainian].
3. Demchuk, O. V. (2002). *Zhyttiypys pysmennyka : konspekty nestandardnykh urokiv* [The biography of a writer: abstracts of non-standard lessons]. Kyiv : Pedagogichna prеса [in Ukrainian].
4. Zhyla, S. (2002). Tvorchist Dovzhenka – tse nasampered vin sam... (Do problemy vyvchennia biohrafii Dovzhenka u vzaiemozviazku z sumizhnymy mystetstvamy) [Dovzhenko's work is primarily himself. Study of Dovzhenko's biography in unity with related arts]. *Ukrainska mova y literatura v serednikh shkolakh, himnaziakh, litseiakh ta kolehiumakh – Ukrainian language and literature in school, gymnasium, lyceum and college*. 1. 12-14. [in Ukrainian].
5. Kaflyk, O., Kuts, A. Metodyka vyvchennia zhyttiypysu pysmennyka [The methods of study of writer's biography]. Retrieved from <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/1406> (Last accessed: 29.06.2021) [in Ukrainian].
6. Kozachenko, O. (2020). Vyvchennia zhyttiypysu pysmennyka [Writer's biography study]. *Ukrainska mova ta literatura – Ukrainian language and literature*. 6. 70-77. [in Ukrainian].
7. Kontseptsiia Novoi Ukrainskoi shkoly [Conception of New Ukrainian School]. Retrieved from <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita-2/nova-ukrajinska-shkola> (Last accessed: 11.06.2021) [in Ukrainian].
8. Ovdiiichuk, L. Vyvchennia zhyttiypysu pysmennyka na urokakh literatury (estetychnyi aspekt) [Writer's biography study on Ukrainian literature lessons (aesthetic aspect)]. Retrieved from <http://bitly.su/408dt2Po> (Last accessed: 29.06.2021) [in Ukrainian].

9. Pometun, O. I. Entsyklopediia interaktyvnoho navchannia [Encyclopedia of interactive study]. Retrieved from https://nvk-licey.at.ua/_ld/0/2_BTn.pdf (Last accessed: 17.06.2021) [in Ukrainian].

10. Pro osvitu : Zakon Ukrainy vid 18.12.2018 № 2657-VIII. [Education: the Law of Ukraine]. Retrieved from <http://osvita.ua/legislation/law/2231/> (Last accessed: 21.06.2021) [in Ukrainian].

I. V. KUZMINA

Lecturer of Verbal Disciplines,

*Municipal Higher Educational Institution "Lutsk Pedagogical College"
of the Volyn Regional Council,*

Lutsk, Ukraine

E-mail: ikuzjmina@lpc.ukr.education

<https://orcid.org/0000-0002-7126-1967>

INTRODUCTION OF NON-TRADITIONAL FORMS OF WORK IN THE LESSONS OF UKRAINIAN LITERATURE IN THE WRITER'S BIOGRAPHY STUDY

The development of human creative potential is currently the main task of the educational institution. The article examines the problem of expediency of using non-traditional forms of work in Ukrainian literature in the study of the writer's biography, which develop critical thinking, promote activity, independence, creative approach to the learning process. The author focuses on the following forms of work: design, game and hypertext technologies, ICT, creative tasks and techniques that contribute to the formation of self-improvement and creative self-realization of pedagogical activities.

The author demonstrates the importance of introducing a system of interactive technologies in the process of Ukrainian literature study in higher education.

The main task of the article is to rethink the content of education in favor of the growth of interdisciplinary integration, the transition to holistic combinations of approaches, principles, methods. All this contributes to the education of a self-sufficient person. Focusing on such features of the modern educational process determines the teacher's choice of interactive learning technologies based on the preparation of young people for civic activity in modern society, the activation of student learning opportunities. Interactive learning techniques make the educational process efficient because they make students think, look for ways to solve educational problems.

The author argues that the use of non-traditional forms of work in Ukrainian literature lessons can take place in different ways, according to the needs of a particular lesson, the level of mastery of different programs and the availability of certified programs in higher education.

Key words: non-traditional forms of work, Ukrainian literature, biography of the writer, forms, methods and technologies of education, students, academic studies, interaction.